

Gyógyszerészet

A GYÓGYSZERÉSZ SZAKCSOPORI LAPJA

Főszerkesztő: DR. VÉGH ANIAI

Szerkesztők: DR. LÁNG BÉLA, DR. SZÁSZ GYÖRGY felelős szerkesztő, SZENIMIKLÓSI PÁL, DR. VÁRADI JÓZSEF
8. évfolyam

Technikai szerkesztő: LÁNG MIKIÓS

1964. október

10. SZÁM

DR. SCHULEK ELEMÉR (1893—1964)



Az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete Gyógyszerész Szakcsoportja országos vezetősége és szervezetei mély megrendüléssel tudatják, hogy dr. Schulek Elemér akadémikus, kétszeres Kossuth-díjas, egyetemi tanár, a Szakcsoport tiszteletbeli elnökségének tagja 1964. október 14-én, életének 72. évében váratlanul elhunyt.

Schulek Elemér 1893-ban Késmárkon született. A Budapesti Tudományegyetemen gyógyszerészi diplomájának megszerzése után Winkler Lajos professzor hívta meg munkatársának. Rövid idő alatt megszerezte a doktori fokozatot, majd egymás után jelentek meg analitikai tárgyú önálló tudományos közleményei. Hosszabb külföldi tanulmányút után az újonnan felállított Országos Közegészségügyi Intézet kémiai osztályának megszervezésével és vezetésével bízták meg; az ott eltöltött 18 év alatt sok új módszerrel gazdagította a gyógyszeranalitikát és ezzel a hazai gyógyszer-

ellenőrzést nemzetközileg is elismert színvonalra emelte.

1932-ben a Tudományegyetem magántanárává habilitálta, majd 1944-ben az egyetem tanácsa meghívta a szervetlen és analitikai kémia professzorának. A háborús pusztítások miatt 1945-ben az intézet szervezését igen nehéz körülmények között, de hihetetlen akaraterővel és munkabírással kezdte meg. Az egyetemen fejlesztése, az Akadémia támogatása új lehetőségeket biztosított kutatómunkájához. A kezdetben csak néhány munkatárssal dolgozó és gyengén felszerelt tan-

széket külföldön is elismert és nagy kutatógárdával rendelkező egyetemi intézetté fejlesztette

Tudományos munkássága az analitika rendkívül szerteágazó problémáinak megoldása mellett, főként a halogén- és az oxigéncsoport elemeinek analitikájára, a kémiai indikátorokra és a gáz-analitikára terjedt ki. Mint gyógyszeranalitikus és gyógyszerszakértő, nemzetközi szaktekintélynek számított. Élete végéig elnöke volt a Magyar Gyógyszerkönyv szerkesztő bizottságának. Rendkívül tevékeny tudományos munkásságáról több száz, hazai és külföldi szaklapokban megjelent közleménye tanúskodik.

Kutatómunkája mellett ugyanolyan lelkesedéssel tartotta meg élete végéig élményszerű egyetemi előadásait; keze alatt az idők folyamán egészen új analitikai iskola nőtt fel. Éveken át a Tudományos Minősítő Bizottság elnöke volt.

Munkásságának elismeréséül a Magyar Tudományos Akadémia 1941-ben levelező taggá, 1945-ben rendes tagjává választotta. 1949-ben és 1951-ben Kossuth-díjat, valamint két ízben más magas állami kitüntetést kapott. Élete utolsó óráiban is egész addigi munkásságát összefoglaló analitikai kémiai tankönyve megírásán dolgozott. Halála a magyar kémikus- és gyógyszerész-társadalom és az egész magyar tudományos élet pótolhatatlan vesztesége.

*

Dr. Schulek Elemért október 19-én a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra. A ravatalnál dr. Lengyel Béla egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, az MTA Kémiai Osztályának titkára, az MTA és a kémikus-társadalom, dr. Nagy Károly az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karának dékánja, az egyetem és a kar nevében búcsúztatta megható szavakkal az elhunytat és méltatta érdemeit.

A magyar egészségügyi szervek és dolgozók nevében dr. Végh Antal egyetemi tanár, a Gyógyszerész Szakcsoport elnöke mondott emlékbeszédet, amelyet az alábbiakban közlünk:

*

A magyar egészségügy nevében búcsúzom Tőled fájó szívvel.

Az egészségügyi Miniszter, a Minisztérium, az Egészségügyi Tudományos Tanács, a Budapesti Orvostudományi Egyetem Rektora és Tanácsa, a Gyógyszerész-tudományi Kar Tanácsa és dolgozói, nemkülönben az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet, valamint az egész magyar gyógyszerészet búcsúszavát tolmácsolom.

Sorszerű küldetésed volt, s ezt betöltötted. Tudo-

mányos ambícióid nemzetközi tekintélyű tudóssá fejlesztettek, de életed végéig megmaradt Benned a törekvés annak intézményes biztosítására, hogy a betegek jó gyógyszert kapjanak. Ez a fontos egészségügyi szempont a mi szocialista egészségügyünkön belül még hangsúlyosabb, mint a nem-szocialista világrendben. Ez a szakmai becsületesség családi tradícióként maradt Rád és azt életed folyamán szakadatlan ápolta, tudományosan mindinkább alátámasztotta és egyre fejlődő tekintélyeddel mind magasabb és mindinkább irányítató feladatkörben gondoltad. Mint gyógyszerészgyakornok egy felvidéki kis falusi patikában sajátítottad el a szakmai ismeretek alapjait, hogy midőn Winkler Lajos mellett kutatóvá fejlődöttél, a nemzetközi gyógyszerellenőrzési módszerek tanulmányozása után, megalkodt az Országos Közegészségügyi Intézetben a magyar gyógyszerellenőrzés akkori fellegrárát, a Kémiai Osztályt. Te már ekkor — csaknem négy évtizede — felismerted a gyógyszerellátás kettősségét s ennek megfelelően dolgoztad ki egyrészt a gyógyszertárakban készült, másrészt a gyógyszergyárakban előállított gyógyszerek minőségi ellenőrzését. Munkáságod ezen a téren úttörő volt, nem sok előző kezdeményezésre támaszkodhatott. A mindennapi élet által felvetődő problémákat legtöbbször önmagadra hagyatkozva kellett megválaszolnod. Szerencsés szellemi alkatod képessé tett erre. Széles tárgyi tudás mellett oly nagyszerű intuícióval rendelkezél, hogy a problémák komplexitásában is fellelted a lényegét. Ezért találtál sok nehéz kérdésben gyakorlatilag is végrehajtható megoldást, melyet ugyanakkor a természettudós szigorú kritikájával és önkritikájával tudományosan is megalapozottá tettél. Elméleti tudásod, az analitikai kémia elvi kérdése iránt való nagyfokú érdeklődésed úgy tették szabatosná a gyógyszervizsgálat gyakorlati jelentőségű kérdéseiben való állásfoglalásod, hogy annak határozottságát és gyorsaságát mégsem gátolták. Ez a magyarázata annak, hogy nemcsak országunkban, hanem túl annak határain a gyógyszerellenőrzés kérdésének nemzetközileg elismert szakértő tekintélye lettél. A modern gyógyszeres terápia hallatlan nagy fejlődése során felmerült egyre újabb és újabb minőségi szempontok kapcsán kialakult véleményed a nemzetközi gyógyszerész szakkörök állandó érdeklődéssel figyelték és várták.

Felszabadulásunk után, az analitikai tudományokban kifejtett nagyszabású működésed a maga teljességében kibontakozhatott. Ezzel egyidejűleg egészségügyi kormányzatunk is Benned találta meg azt a legalkalmasabb szakembert, akire az ország gyógyszerellátásának minőségét előíró szabvány, a gyógyszerkönyv szerkesztői tisztségét rábízhatja. Örömmel és nemes ambícióval vállaltad ezt a feladatot, és a

várakozásnak megfelelően teljes sikerrel végre is hajtottad.

A gyógyszerkönyv-szerkesztés volt végső sorban az a komplex probléma, mely lehetőséget adott Neked, hogy tudományos egyéniséged sokrétűségét a maga teljes skálájában kibontakoztasd. Az Országos Közegészségügyi Intézetben kutató orvosok közt dolgozván, már gyógyszerellenőrző munkásságod kezdetén felismerted és kellően értékelted, hogy a gyógyszerminősítésben, megítélésben a farmakológiai szempontoknak mekkora a jelentősége. Ezért tudtad kémikus létedre is oly élesen megvívni azt a határt, hogy az a tisztasági kívánalmak terén túlzó követelményeket nem állított, de ugyanakkor a liberális engedékenységtől is megóvott. A gyógyszerkérdést főlényesen átfogó ismereteidnek köszönhetően, hogy gyógyszerkönyvünk aránylag rövid idő alatt elkészült és hogy messze előremutatón oly szempontokat hozott magával, melyeket a külföld megismerve, lassanként kezd átvenni. Az új gyógyszerkönyv elsőnek a világon kettéválasztotta a gyógyszerészeti és gyógyszerügyi vizsgálati feladatköröket s ez az általad kezdeményezett kettősség, mint a jövő egyetlen járható útja, jellemzi a készülékfelben levő VI Gyógyszerkönyvet is.

Nemcsak az egészségügyi kormányzatnak tett felbecsülhetetlen szolgálatot az 1954-ben megjelent, majd az 1958-ban Addendummal bővített új gyógyszerkönyv azzal, hogy a tudomány mai szintjén pontosan körvonalazta, mik a jó gyógyszer minőségi kritériumai, hanem a magyar népgazdaságnak is. Gyógyszergyárainknak biztos alapot adott a gyógyszerminőség javítására irányuló törekvéseik számára.

Gyógyszerkönyv-szerkesztői feladatodon túlmenően mint az Egészségügyi Tudományos Tanács Gyógyszerkönyvi és Gyógyszerészeti Bizottságának elnöke, számos napi problémában is elősegítetted a helyes elvi állásfoglalást, és öröködtél a gyógyszerészeti kutató munkán, harcoltál igényessége és színvonalassága érdekében. Mint oktató, gazdag tudásod kincseit, értékes tapasztalataidat két kézzel nyújtottad, de nemcsak hivatásszerűen az egyetemi előadásokban, hanem a gyógyszerésztársadalom szellemi megmozdulásain is.

Gyógyszerészeti tudományos működésedhez a publicitást kezdetben a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság és annak Értesítője nyújtotta, most pedig az Acta Pharmaceutica Hungarica főszerkesztőjét gyászoljuk Benned.

Az egykori falusi gyógyszerészgyakornokból Kosuth-díjjal kétszeresen kitüntetett tudós kémikus, akadémikus és ezenfelül az ország gyógyszerellátásának minőségéért eredményesen harcoló, nemzetközi téren elismert egészségügyi szakember is lettél. Halálod a magyar egészségügy számára és különösen nekünk gyógyszerészeknek nagyon nagy veszteség és nagyon nagy szomorúság. Emléked nemcsak a szívünkbe zártan, hanem az általad megkezdett irányzatokban is tovább él, és azzal a kevés embernek kijáró tudattal hagyhattál itt minket, hogy nem élél hiába, mert a magyar nép, valamint annak kormánya részéről nyújtott anyagi és erkölcsi támogatást a köz javára használtad, a Rád bízott feladatokat sikerrel megoldottad.

Munkás és eredményes élet után — nyugodj békében!

*

A ravataltól a munkatársak, tanítványok, barátok és tisztelők százai kísérték utolsó útjára az elhunytat. A sírnál dr. Török Tibor egyetemi tanár az ELTE Szeretlen és Analitikai Kémiai Tanszékének másodprofesszora intézeti munkatársai nevében, dr. Vastagh Gábor OKI igazgató az Országos Közegészségügyi Intézet és annak Kémiai osztálya nevében, dr. Pungor Ernő a Veszprémi Nehézipari Egyetem tanára és dr. Vitéz István OKI tudományos munkatárs az egykori tanítványok nevében mondtak búcsúbeszédet. Pál Tamás III éves gyógyszerészhallgató a gyógyszerészhallgatók, Karácsonyi Gábor IV éves vegyészhallgató a vegyészhallgatók búcsúszavait tolmácsolta.

*

A Gyógyszerészet szerkesztő bizottsága osztozik a magyar gyógyszerész társadalom nagy gyászában és nemes feladatának tekinti az elhunyt emlékének megőrzését, tanításainak tolmácsolását.